

Ишаева А.¹, Чекалин С.², Назарбекова С.³, Данилов М.⁴

¹студент магистратуры, Казахского национального университета имени аль-Фараби,
Казахстан, г. Алматы, e-mail: Ainagul_379@mail.ru

²кандидат биологических наук, Институт ботаники и фитоинтродукции, Казахстан, г. Алматы

³кандидат биологических наук, доцент, Казахский национальный университет имени аль-Фараби,
Казахстан, г. Алматы, e-mail: Saltanat.Nazarbekova@kaznu.kz

⁴кандидат биологических наук, в.н.с., Институт ботаники и фитоинтродукции, Казахстан, г. Алматы

ВИДЫ РОДА *BERBERIS* L. КАЗАХСТАНА И ИХ ПРИРОДНЫЕ АРЕАЛЫ

Видовая определенность объектов исследований лежит в основе всех ботанических и экологических исследований, а также природоохранных и природопользовательских мероприятий. Целями исследований были разбор и анализ ареалов произрастания видов барбариса в Казахстане в настоящее время, а также установление современных ареалогических характеристик видов и формулирование задач по развитию исследований рода *Berberis* L. на территории республики. Уточнение видовой специфичности барбарисов является обязательным и неперенным условием как дальнейшего развития исследований растений этого рода в Казахстане, так и разработки по ним эффективных природоохранных и природопользовательских мероприятий. Объектами исследований являлись восемь видов барбариса (*Berberis sibirica* Pall., *B. iliensis* M. Pop., *B. sphaerocarpa* Kar. et Kir., *B. oblonga* C. K. Schneid., *B. integerrima* Bunge, *B. kashgarica* Rupr., *B. karkaralensis* Kornilova et Potapov, *B. pumularia* Bunge). В работе использовались материалы электронной базы данных гербария РГП «Институт ботаники и фитоинтродукции» КН МОН РК (г. Алматы) по роду *Berberis* L., в которых отмечены места и датировки сборов образцов. Данные были дополнены собственными сборами и описаниями видов барбариса сотрудниками лаборатории дендрологии данного института за 2013–2016 годы. Приведены описания природных ареалов видов барбарисов по фундаментальным флористическим и дендрологическим сводкам с учетом современных таксономических представлений. Итогами исследования стали уточнения всех природных ареалов видов барбарисов Казахстана. На сегодняшний день можно с полным основанием говорить о произрастании в Казахстане 6 видов рода *Berberis* L.

Ключевые слова: *Berberis* L., природный ареал, флористический район, гербарный фонд, виды барбарисов.

Ishayeva A.¹, Chekalin S.², Nazarbekova S.³, Danilov M.⁴

¹master-student, Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan, Almaty, e-mail: Ainagul_379@mail.ru

²candidate of biological sciences, Institute of Botany and Phytointroduction, Kazakhstan, Almaty

³candidate of biological sciences, associate professor, Al-Farabi Kazakh National University,

Kazakhstan, Almaty, e-mail: Saltanat.Nazarbekova@kaznu.kz

⁴candidate of biological sciences, leading researcher, Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan, Almaty

Kazakhstan species of *Berberis* L. and their natural habitats

The aim of the study is to analyze the habitats of barberry species in Kazakhstan at the present time, as well as to establish modern areological characteristics of species and formulation of tasks for the development of research on the genus *Berberis* L. in the territory of the republic. There are different versions in understanding of species variability *Berberis* L. in Kazakhstan. Up to 60-th of XX century there were 8 species. To the end of 60-th of XX century the number of species reduced to 6 species. Such opinion is the same with modern. But in different books we see different understanding of species. The objects of our investigations were habitats of *Berberis* species in Kazakhstan in fundamental taxonomic books. The Electronic Data base of Herbarium of Institute of Botany and Phytointroduction was the object of the in-

vestigation as well. Our investigation had shown next. There are 6 species of *Berberis* L. on Kazakhstan's territory now. These plants are growing in Kazakhstan in mountains only. Go after specific of species of *Berberis* in Kazakhstan's habitat is divided into three parts – north-east, south-east and south.

Key words: *Berberis* L., natural habitat, floristic region, herbarium, species of *Berberis*

Ишаева А.¹, Чекалин С.², Назарбекова С.³, Данилов М.⁴

¹магистратура студенті, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Қазақстан, Алматы қ., e-mail: Ainagul_379@mail.ru

²биология ғылымдарының кандидаты, Ботаника және фитоинтродукция институты, Қазақстан, Алматы қ.

³биология ғылымдарының кандидаты, доцент, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Қазақстан, Алматы қ., e-mail: Saltanat.Nazarbekova@kaznu.kz

⁴биология ғылымдарының кандидаты, Ботаника және фитоинтродукция институты, Қазақстан, Алматы қ.

Қазақстанның *Berberis* L. түрлері мен олардың табиғи ареалдары

Зерттеу объектілерінің түрлілік ерекшелігі барлық ботаникалық және экологиялық зерттеулердің, сондай-ақ табиғатты қорғау және табиғатты пайдалану шараларының негізі болып табылады. Зерттеудің мақсаты қазіргі уақытта Қазақстандық бөріқарақат түрлерінің мекендейтін жерлерін талдап және сипаттама беріп, *Berberis* L. тегінің зерттеу міндеттерін қалыптастыру болды. Сондықтан, бөріқарақаттың түрлілік ерекшелігін нақтылау Қазақстандағы осы тектің түрлерін зерттеу шараларын әрі қарай дамыту үшін және табиғатты тиімді қолдану, тиімді қорғау шараларын әзірлеу үшін аса қажетті шарт болып табылады. Зерттеу объектілері ретінде бөріқарақаттың 8 түрі алынды (*Berberis sibirica* Pall., *B. iliensis* M. Pop., *B. sphaerocarpa* Kar. et Kir., *B. oblonga* C. K. Schneid., *B. integerrima* Bunge, *B. kaschgarica* Rupr., *B. karkaralensis* Komilova et Potapov, *B. nummularia* Bunge). Жұмысымызда ҚР БҒМ «Ботаника және фитоинтродукция институтының» *Berberis* L. түрлерінің жиналған орнымен күні белгіленген гербарийдің электрондық мәліметтер базасы пайдаланды. Бұл мәліметтер 2013–2016 жылдары осы институтының дендрология зертханасының қызметкерлерінің жинақтарымен және бөріқарақаттың түрлерінің сипаттамасымен толықтырылды. Мақалада қазіргі заманғы таксономиялық өкілдіктерді ескере отырып, іргелі флористикалық және дендрологиялық есептерге сәйкес бөріқарақаттың табиғи түрлерінің сипаттамалары берілген. Зерттеудің нәтижесі Қазақстандағы бөріқарақат түрлерінің барлық табиғи ареалдарын нақтылау болды. Бүгінгі таңда Қазақстанда *Berberis* L. тегінің 6 түрінің өсуі туралы толық негізде айтуға болады.

Түйін сөздер: *Berberis* L., табиғи ареал, флористикалық аудан, гербарлық фонд, барбарис түрлері.